

Iz življenja in sveta

Pariški drobž

(Kratka krila, gole roke. — Gledališče pred sodiščem. — Anketa o zakonu.)

Pariz, aprila.

Kar hoče ženska, hoče Bog, pravi francoski pregovor. Ženska pa vsekar hoče sedaj imeti kratka krila in kratke lase. Ugaja ji tudi, če ima roke gole in na prsih čim manj blaga in čim več draguljev. Če govori omenjeni pregovor resnico, potem ljubi Bog vsaj naših odobrava dandanašnje žensko modo.

Nasprotno pa so nekateri škofje in duhovniki — med njimi škof Mantaubanski — mnenja, da je treba čisto obsoditi sedanjo modo. Ta moda v istini noče ničesar skrivati, sovražnica je tajne diplomacije. Nekateri francoski cerkveni dostojanstveniki pa hočejo novo modo naravnost nasvetovati, če že ne uvesti: dolge rokave dolga krila, ovrtnik tesno zapet ob grlu. S tem se je začel boj med duhovščino in krojači in preiden moški se vanj ne bo vmešaval. Vendar hočem napisati nekaj svojih misli kot pristaš nove mode. Mnenja sem, da današnja moda, in naj bo še tako kratka, sedaj ni nespodobna. Pravim in naglašam: sedaj... Kar se tiče mode, je vse navada. Moda, na katero je človek navajen, ki ne bode človeka v oči, niti mu ne vzbuja posebnih misli, more biti nespodobna, pa naj bo že kakršnokoli... Postala je uniforma in uniforma ne more biti nikoli nespodobna.

Prošlo nedeljo popoldne je pri veliki dirki v Auteuilu, kjer se zbira najelegantnejši pariški svet, povzročila mlada dama lep škandal. Celo najpopustljivejši sportmani so soglasno obsojali njeno obleko, ki je bila nekoliko predrzna, lahkomiselna in riskirana. Bila je namreč zapeta do podbradka, imela je neke vrste majhen smoking moški škrobanj ovrtnik in plastron. Nihče ni videl golih nog in rok ostalih dam... To je čisto pariški dogodek.

Prošli teden se je vršilo pred sodiščem nekaj pravih zanimivih gledaliških obravnav. Najprvo so bili obtoženi trije znameniti klovn, bratje Fratellini, ki so brez tehtnega vzroka zapustili cirkus, v katerem so nastopali in kjer so bili s pogodbo vezani. Menda jih je viša gaža zvalila v drug cirkus. Obsojeni so na globo 110.000 frankov, ki jo morajo plačati svojemu bivšemu direktorju.

Dalje je seveda na zatožno klop v Franciji zelo popularna igralka Cora Laparcerie iz gledališča Renaissance. Kljub temu, da je tam kontraktno nastavljena, ni hotela iz zgole kaprice nastopiti v neki novi igri. Igralka je bila obsojena, da plača avtorju 15.000 frankov odškodnine.

Neka druga igralka, ki je nastopala za 1000 frankov mesečne gaže v Kabaretu Cigale, je kar naenkrat prenehala z nastopom. Ker pa je večji del kontraktne dobe že izpolnila, je bila obsojena samo na 3000 frankov odškodnine, ki jih ima plačati lastniku kabareta.

Težje udarjen pa je bil direktor gledališča Marignyja, ki je kar naenkrat prenehal s predstavami nekega komada. Trije igralci so ga tožili na izplačitev gaže in dobili so nič manj kakor 260.000 frankov odškodnine.

Bili so časi, ko se je vsaka gledališka igra končala s poroko, kajti smatrali so jo za najsrečnejši izid. Toda danes se realistične komedije in romanje ne končujejo več s poroko, kajti zakoni danes niso več tako srečni kakor so bili nekdanj. Zakon sicer še vedno obstoja, toda razvija se v gotove smeri. Neka francoska revija je priredila anketo o današnjem zakonu in zanimivo je čitati odgovore raznih znamenitih osebnosti. Pariški kardinal Dubois, ki je, mimogrede omenjeno, pred nekaj leti obiskal tudi Ljubljano, je mnenja, da pravost peša, da so bili naši očetje več vredni kakor mi, saj so navdušeno hvalili moralno lepoto čistosti pri fantih in dekletih. Zanimivo je, da je bilik, znameniti pisatelj Dumas mlajši, navduševal za isto krepko mlade moške še skoraj bolj kakor dekleta. Na-

ravno, da zahteva cerkveni prelat ne- ločljivost zakona. Ta ideja ima sicer nekaj veličastnega na sebi, a tudi nekaj, kar plaši.

Danes se še ljudje vedno mnogo že- nijo; predvsem se možijo ženske kakor je nekdo hudobno pripomnil. Romanopisec Marcel Prevost pravi, da zakon- ska valuta moža v Franciji narašča, kakor dolar ali angleški funt. V istini je bila možka valuta vedno malo boljša kakor ženska, če se smemo tako izra- ziti, kajti možki ima manj nepravil, če ostane samec, Zakon so iznašli pred-

vsem v interesu ženske, in če hoče danes ženska o tej instituciji le bolj malo vedeti, je to precejšnja nevla- ležnost.

Pisateljica Marcelle Tynaire pripo- roča ženskam, naj se ne »maskulinizi- rajo«, naj skrbno ohranijo nekatere ljubke napake, ki so čisto ženske. Izbo- ren nasvet! Nekdo drugi prosijo soproge, naj ne bodo tirani in naj poslušajo mne- nje svojih soproge. To je čisto lepo, to- da navadno so možki tiranizirani in bi čisto radi poslušali svoje soproge, če bi vzdržala ušesa...

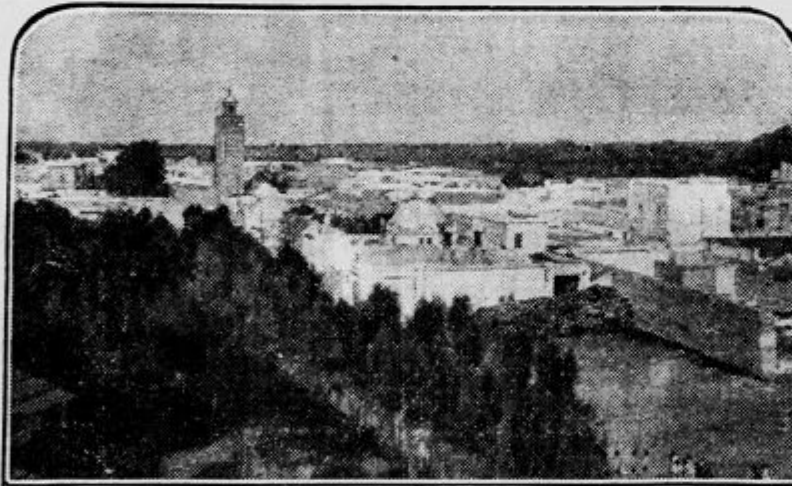

K nesreči v Toulousu

Okolica cerkve po zrušenju 84 metro visokega dalbadskega zvonika, ki je o padcu, kakor smo že poročali, podi dve hiši in pokopal pod razvalinam enajst ljudi, od katerih sta dva umrla ostali so bili pa težko ranjeni. — N. desni pogled na cerkev po katastrofi.

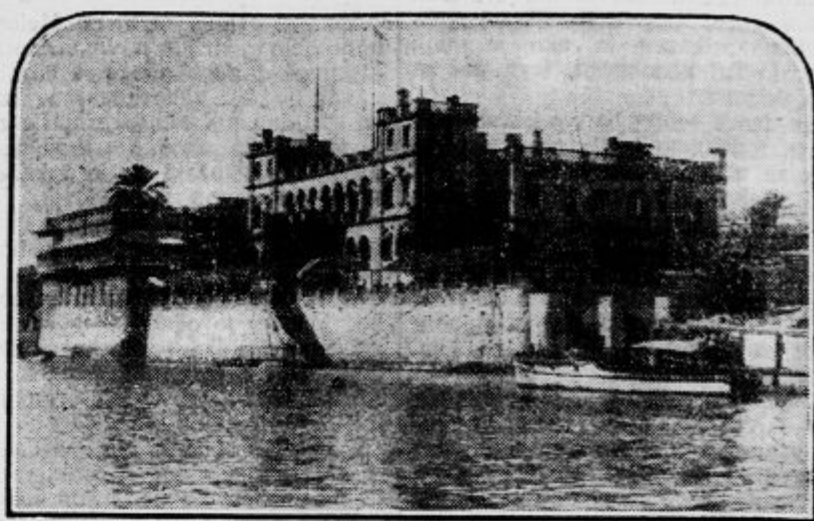

Izkopavanje ponesrečenca po padcu zvonika

Pogled na Udžbo v Maroku,

kjer se bodo začela mirovna pogajanja med francoskimi in španskimi odpo- slanci na eni ter Abd-el-Krimom na drugi strani.

Kraljevska palača v Bagdadu,

kjer sedaj rezidira višji angleški komisar. — Palača je spričo katastrofalne poplave radi vedno bolj naraščajočega Tigrisa v veliki nevarnosti.

Španski letalec kapetan Estévez, ki se je na poletu Madrid-Menilla v Pa- lestini izgubil.

Naše kače

Med najbolj osovražena bitja na svetu spadajo skoro pri vseh narodih kače. Pripisujejo se jim različne moči in učinki in smatrajo jih za simbol gre- ha. Že v paradižu, se je hudobec po- služil kače, da je zapeljal prva človeka in v evangeliju imamo več citatov o Satanu, ki se pojavlja v obliki kače.

Pa tudi med našim ljudstvom je ne- broj pravljic in bajk o kačah. Veči- nomo so povzete od drugih narodov, nekaj pa je pravih domačih. Ena taka bi bila o beli kači, ki se nahaja v raz- valinah »Pustega gradu« na Lipnici pri Radovljici. Kača, ki nosi na repu sve- žen ključev, je glasom pripovedke za- kleta grofica, ki jo je preklel njen last- ni soprog. To pripovedko je opeval pred leti dr. Lovro Toman. Neznana pa bo najbrže širšim plastem našega narodna pripovedka o izredno veliki bo- hinijski kači, ki se je baje pojavljala po vsem Bohinju. Kjerkoli se je pripetila kaka neizgovoda, vsega je bila kriva ka-

Ženitovanjski ples

Priprava na boj

štvo». Jagnjeta so padla v jamo, se tam ubila in vse to na račun velike kače s telečo glavo. Pripovedka nada- lje pripoveduje, da je Bohinj rešil te pošasti dezertir Gelman iz Sorice, ki se je večinoma klatil po Jelovici. Mo- žakar se je hotel zopet svobodno g-

Spopad

bati in da bi dosegel milost pri gospo- ski, je pripovedoval, da je s svojo močno okovano, 7 funtov težko puško ustrelil bohinijsko kačo. Baje je takrat- ni deželni poglavar zahteval, da mu pokažejo kačo glavo in da ga bo nato zopet proglasil svobodnim. Gelman tega seveda ni mogel, pravil je, da tak- to hudo smrdi, da je popolnoma raz- padla in moral je nazaj v temne jelovi- ske gozdove, kjer je živel kot divji lo- vec in ućakal precej visoko starost.

jemal in poljubljal. »Ampak, kakšne bedašče zakone so si izmislili ti norci, ti pametni in trezni ljudje,« si pravi z veselo srditostjo.

In gre dalje. Taktu srca odgovarja ritem njegovega koraka. Vesel je oto- žen je pesnik. Nekaj pričakuje. Tesnoba je v srcu: up in strah. Baklja v prsih ugaša. Zato zavije stran, tja, kjer sede pri vinu veseli in šumni ljudje, tisti, ki so se vsaj za hip zarogali svoji trezni vsakdanji umnosti... Že od daleč ga vabi nekdo z roko:

»He, fant, pojdi k nam! — Ali si si že ogledal menažerijo?« ga s širokim sme- lom pozdravlja mladi slikar, ko stoji pesnik pred njim.

»Bogme res,« se zasmije tudi pesnik, ko si krepko stisneta roke.

Pri mizi sedi vesela družba študen- tov in umetnikov.

»Tole pa je moja sestra,« pravi slikar. »Danes se je pripeljala.«

Pesnik se prikloni in vidi: zelen paj- čolan ima na klobučku.

Zelen pajčolan ima — si zatrdi še enkrat, ko se znova prikloni in si se- žeta z deklico v roko.

In nato prisede: med deklico in med slikarja. Ni še izpregovoril besede ž- njo, ni je pogledal. Natočili so mu kozarec, da bi trčili. Pesnik dvigne ča-

Fran Albrecht:

Dvajset let

(Poglavje iz novele.)

Dvajset let.

Z dvajsetimi leti je korač prožen in zvoneč, čelo vedro, pogled isker in prodiren. Življenje je sladka zagonetka. Kako blizu so vse stvari, kako prepro- ste in enostavne! Igraje rešuješ pro- bleme... In življenje, ta sladka zago- netka, ima v sebi polno obetov, ne- okušanih lepot, tajnih, komaj slutnih vah. Ali so nedosegljive? Ah, samo z roko je treba seči po njih! Z dvajsetimi leti je človek pesnik.

Mlad pesnik gre skozi gozd. Črna pelerina, vihrajoča črna pentlja, širok črn klobuk. Tiho stopa, oprežno, kakor bi plaval. Narahlo se mu barva blede polt lica, kakor bi padala čezenj zarja, zarja smehljaja, ki je otožno iskren in globoko notranji, zarja pogleda, uprtega vase.

Skozi gozd gre, skozi zeleno tišino. In premišlja: Kako sladko je, biti mlad! Kako krasno je, biti pesnik! Kako težko je, skrivati svoje bogastvo ljudem! Kako težko, ne biti pesnik!

In zlatozelena tišina mu šepete in dreve ga pozdravljajo z zelenimi rokami. On jih pozna, vse jih pozna po imenu

in po obrazu. Tamle tisti hrast, resen in svetel — o, zdravo, Francè Prešeren! In onkraj, na jasi, malo bolj spodaj, star, siv, razkopan gaber, ali ni to njegov praded Primož Trubar? In tale trepet- lika pred njim, sloka in šušteča, — si to ti, Sime Jenko? In še drugi so tam, veliki drugi, ki so mu bratje in prijatelji. In sestrice mravljice! Kolikokrat je stal dolge ure zamaknjen nad njih za- gonetnimi carstvi in se trudoma skušal domisliti davnih, pradednih dni, ko se je on sam s temi svojimi drobnimi sestri- cami žuril in trudil in hitel za delom. Ne more se domisliti, a v srcu čuti na- tanko, da je to bilo nekoč...

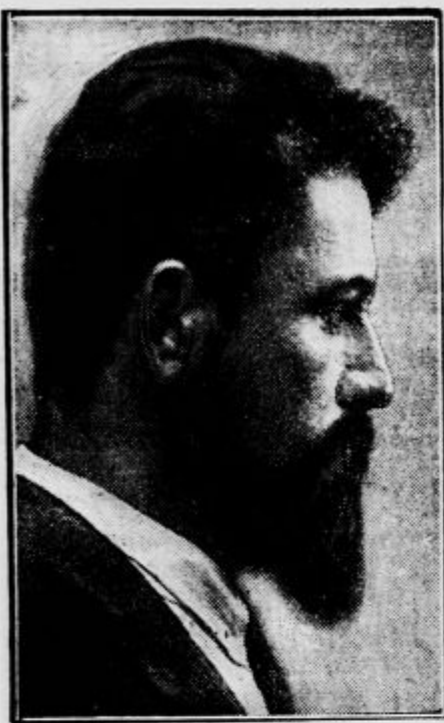
Danes pa jih pozdravlja samo mimo- grede, z daljnjo odsotno mislijo, s pol- zaprtim, vase obrnjenim pogledom. On plava. Zakaj snoči se je dopolnilo. Svet se je razodel pred njim, razkrilo se mu je bistvo in smisel življenja, ki se ime- njuje lepota in pesem. Spet ga je prele- tela čudežna iskra od temena do nog. Res, bil je mravlja nekoč, od grma do grma mu je segal svet, danes pa se nosi njegov ponosni sen od zvezd do zvezd. Razodelo se je in dopolnilo:

Šum in vrisk in veselo rajanje mno- žice prelivačih se po belih peščenih stezah, slavloloki, pisane zastavice, šo- tori, godba in pesem — tako je bilo si-

noči. In on plava sredi teh vzhitih množic, sredi pisanih zastavic in šoto- rov, se potaplja v zvoke muzike in pes- mi — in v prsih mu je srce kakor pri- žgana baklja. Gori, baklja, gori! Čuj, tam govori nekdo, nekdo pridiguje. Kako dostojanstveno mu drgeta veli- častna brada, kako krili z rokami, ob- jemlje svoj svet! Kako zvočen riu je glas! Kaj pravi? Ne čuje se. »Domovi- na... slovansko bratstvo... narodne dame...« Res: besede so to, besede, si pravi pesnik. A te votle in gromke besede padajo v gorečo bakljo njego- vega srca, se pretope v njem in poleta- jo iz njega kakor pisani metulji. Kako sladko je biti mlad! Kako krasno je biti pesnik! Vsaka beseda ima tisoč pome- nov, globokih in skrivnostnih, ki jih raz- ume sam pesnik. Vse je podoba, vse je simbol. Vse je pesem!

In dalje ga nosi dvajsetletni korak, v hrup množice, v veselje dirindaj, in vse više plamen baklja v prsih. Kako pali, kako razžiga! Kako težko je kro- titi ta žar, ki razganja prsi in hoče iz- bruhniti v divji obljestno-drešni pes- mi. Kam bi ž njim, s tem donebnim požarom, zaprtim v kletko dvajsetlet- nega srca, kam s tem ogromnim bo- gastvom? Kako težko je, ne biti pes- nik! Hoditi sredi teh veselih bratov in

15. obletnica smrti Ivana Groharja

Ivan Grohar

Po fotografiji + Avgusta Bertholda.

Kje so sadovi tega trudapolnega življenja? Kam so se izgubili tovariši, poklicani skupno zidati temelj umetnosti na slovenskih tleh?

R. Jakopič.

Dne 19. aprila 1911. leta je umrl v ljubljanski deželni bolnici eden najbolj nadarjenih slovenskih slikarjev, Ivan Grohar. Jutri poteče torej 15 let od njegove smrti.

Ivan Grohar je bil rojen leta 1867. na Heblerjih pri Sorici na Gorenjskem. Ljudsko šolo je obiskoval v Sorici, odkoder je hodil k slikarju Šubicu v Poljane nad Škofjo Loko. Pri njem se je silno navdušil za slikarstvo. Od Šubice se je napotil k Bradašju v Kranju, iz Kranja pa je šel kot slikarski učenec (rokodelc) v Zagreb. Odtod je šel k vojakom v Trst. Služil je kot navaden prostak in ker je bil označen za slikarja, so mu dali pleskati okna. Gro-

Ivan Grohar: Moja mati

harju se je zdelo to delo tako poniževalno, da je dezertiral v Ljubljano. Iz Ljubljane se je napotil domov na Gorenjsko v Sorico po obleko. Na tej poti je imel neprijeten konflikt z orožnikom, kateremu se je zdel sumljiv. Vendar je stvar minila brez posledic. Groharju se je posrečilo zbežati v Italijo kjer se je ustavil v Sv. Petru ob Nadiži.

Ta kraj mu je bil znan že iz prejšnjih časov, ker je hodil tjakaj kositi in na poljska dela. Imel je tudi tam svoje znanke. Kmalu pa mu je začel želodec neusmiljeno kruliti. Odpotoval je v Benetke, kjer se je javil oblastim. Dobil je nekaj denarja, s katerim se je vrnil v Trst. K sreči je imel dobrega stotnika, pozneje znanega nemškega slikarja Hoffmanna pl. Vestenhofa, ki je storil vse, da je bila njegova kazen priščno mila.

V poznejših letih je bil doma. Slikal je — in delal na polju kot navaden

dinar. Ko je bil že zrel mož in je absolvirал deželno akademijo profesorja Schwacha v Gradcu in se šolal v Monakovem pri Ažbetu, se je preselil v Škofjo Loko ter se nastanil v takozvani kasarni. Tu je slikal manjše stvari in poslikal al fresco tudi znamenje (Pietà), ki stoji na poti v Crngrob.

Iz Škofje Loke ga je peljala pot drugič v Monakovo k A. Ažbetu. Takrat je dobil prva večja naročila iz domovine (dve oltarski sliki: sv. Antona puščav-

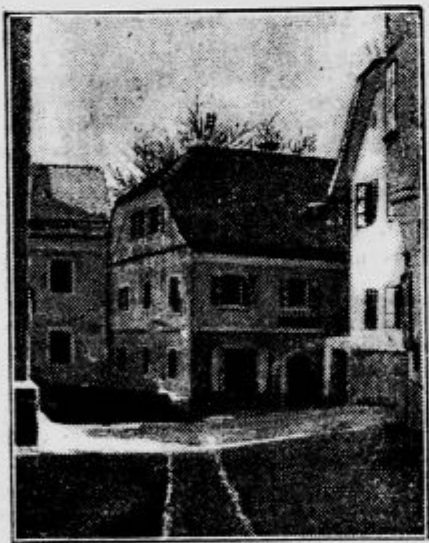
«Kasarna» v Škofji Loki

kjer je Grohar stanoval pred odhodom v Monakovo.

nika in sv. Antona Paduanskega za Brezje). Obe sliki se nahajata danes v cerkvi tega kraja. Iz Monakovega pa so ga zvale nove razmere kmalu v Ljubljano. Z njegovim prihodom v Ljubljano ter s sodelovanjem Jakopiča, Jame, Sternena in Vesela se začelja uveljavljati prvi veliki slovenski umetniški pokret, ki se je manifestiral s prvo umetniško razstavo v mestnem domu leta 1900.

V Ljubljani je Grohar slikal več altarnih slik velikega formata za cerkve v raznih krajih. Poslikal je tudi del nove Trnovske cerkve in je obetal postati eden naših največjih cerkvenih slikarjev. V tem času pa ga je prevzela želja po slikanju domačih motivov, posebno takih romantičnega značaja. (Na podlagi Prešerna itd.)

Živel je v precej dobrih razmerah. Ugoden položaj mu je omogočal zopetne obiske drage mu Beneške Slovenije. Neko njegovo odsotnost pa so v Ljubljani tolmačili v slabem smislu, kar je zavedlo Groharja v veliko nesrečo ter ga duševno hudo potrla Sramota, ki mu je bila prizadejana, ga je zelo ponižala. Zato ga je povabil notar Rahne k sebi na Brdo pri Lukovici, kjer se je Grohar polagoma zopet opo-

Pri Kumpu v Škofji Loki za cerkvijo

V podstrešni sobici z dvema oknom je najprej stanoval Rihard Jakopič, pozneje pa dolgo časa Ivan Grohar.

mogel in se tudi posvetil popolnoma pokrajinskemu slikanju. Delal je vmes tudi portrete. A glavna pobuda tega njegovega bivanja na kmetih je bila popolna poglobitev v slikanje pokrajine. Z Brda se je v kratkem preselil na Dunaj. Tam je živel v veliki revščini. Preseliti se je moral celo iz mesta v dunajsko okolico Speising, kjer bil brez sredstev in si ni mogel kupiti niti barve. Ostale so mu samo barvaste krede in oglje. S tem materialom je začel

Ivan Grohar: Počitek na Koprivniku v Bohinju

Oljnata slika v Nar. galeriji.

Ivan Grohar: Južina

Risba iz dunajskega časa.

Hinko Smrekar: Ivan Grohar in Peter Žmitek

Karikatura v Nar. galeriji

Par spominov

Nekoč sem prenočeval v gostoljubni gozjenjski hiši v Selški dolini. Ko sem se zjutraj prebudil, sem opazil, da visi visavis moji postelji portret mlade deklice. Vstal sem in sem si ogledal sliko od blizu. Pod njo v desnem kotu je stalo ime: Grohar. Legel sem nazaj v posteljo in gledal sliko na steni. Kje sem videl ta obraz? Morda nikoli in nikjer in vendar je tako znan. Da, to je obraz preprost in naraven. Čeden gorenjski tip z nazaj počesanimi lasmi, spletenimi v kito, v svetlomodri bluzi z napihnjenimi rokavi, kakršni so bili v modi pred tridesetimi leti. Takrat je bil Grohar še mlad. Takih obrazov bi morda srečal več v tej dolini, ako bi se v nedeljo postavil pred cerkvijo, bi lahko rekel: ta in ona ti je podobna. In vendar: ali je bil to samo model? Ali je bila morebiti več njemu, ki jo je slikal? Ali je bila to samo vaja? Ali je bila nekaj drugega, kar ga je vabilo.

«Kje ste dobili to sliko?» sem vprašal zjutraj gospodarja.

«Ne vem,» je odgovoril gostoljubni gospodar. «Ne spominjam se, kako je prišla v hišo. Takrat je bilo mnogo takih reči na prodaj. Od ene strani so prinašali vedno kakke slike in se je kupilo za mal denar. Ne samo Grohar. Tudi drugi so prihajali. Ti kraji so bili polni slikarjev.

Potoval sem pozneje naprej na Zaliog in po onih dolinah okoli Sorice. Da, ti kraji so bili polni slikarjev. Kaj bi ne! Saj je vse ena sama čarobna slika. Barve se razlivalo po ozračju in pokrajini, da te pečejo oči. Od tam je prišel Grohar. Posebno tam okoli Sorice...

V Mestnem domu smo imeli študentje svoje sestanke. Nekoč smo prišli in smo videli malo dvorano polno slik. Polna Groharjevih slik Bože, koliko je tu bilo barv in kakšnih barv. Nekdo je pripovedoval grozno zgodbo. Zgodilo se je nekaj tako čudnega in tako naravnega! Grohar je na poti v Ameriko in tu so razstavili njegove slike, da bi jih prodali in bi z njimi plačali neki dolg... O Bog! Umetnik, ki ustvarja take slike, mora pobegniti v Ameriko in njegove slike morajo ponajti ljudem, zato, da bi... Kakšna sramota! In ni niti kupcev! Slike so razpostavljene nekaj dni in ljudje ne pridejo niti pogledat! Časopisi pa pišejo, da je Grohar izginil. Ali ni to čudna zgodba? Komaj da smo jo razumeli v svoji nevedni mladosti. Toda stali smo pred tistimi slikami in nedovršeni slikami in smo jih občudovali. Te barve, te barve!...

Da, to je bil on, Grohar! Ubogi potnik, kam te je pripeljala pot iz lepe Sorice med tuj nerazumljivi svet! Koliko srečnejši si bil, ko si slikal domača dekleta v njih preprostih podobah in prodajal slike prve-

mu, ki jih je hotel kupiti. Sedaj pa si prišel v kulturno središče, naslikal si svojega «Seljaka», in nikogar ni bilo, ki bi ti plačal za tvoje delo toliko, da bi živel...

Hotel si malo oditi iz domovine, oni pa so pobrali tvoje slike in so jih izpostavili. In zdaj gledajo na nekaj nerazumljivega...

Tisto spomlad je bil pogreb. Spominjam se še prav dobro. Časopisi so pisali: Grohar je umrl... Par življenjepisov in poročil o njegovem delu v časopisih — Grohar pa je ležal sam na mrtvaškem odru. Njegov obraz je bil udrin in je kazal vse one krepke gorenjske poteze — tiho resignacijo in samozavest, skoraj ni bilo na njem ne žalosti, ne bolesti.

Popoldne je bil pogreb. Zbralo se nas je pri deželni bolnici kakih dvajset. To je bilo vse. Spredaj je šel duhovnik, potem voz s krsto, za njo Jakopič in nekaj njegovih sobojnikov, par literatov in žurnalistov. In pevci in prijatelji — ne iz Ljubljane, temveč iz Škofje Loke.

Groharjev pogreb! Preko Ljubljanskega polja je šlo toplo pomladansko solnce. Bilo je nekako težko in utrudljivo. Molče in v tihih pogovorih smo stopali po dva in dva. Kaj naj bi človek govoril pri takem pogrebu? Ali stare litanije? Ali lamentacije? Čemu? Kar je, je! Grohar je umrl na ietiki. Ali jo je dobil od stradanja in pomanjkanja, ali mu je bila prirojena, kdo ve? Res je le,

skicirati nove večje figuralne kompozicije.

V največji bedi in pomanjkanju pa je Groharju neprestano rojilo po glavi, kako bi utrl pot domači umetnosti v veliki svet. Pridobil je na Dunaju največjega trgovca z umetninami Miethkeja za svoj načrt in je zbral okoli sebe pomembne slovenske umetnike in v soglasju z njimi uredil razstavo na Dunaju leta 1904. Groharjevi tovariši so nastopili pod imenom kluba »Sava«. Njihova razstava je prinesla naši umetnosti popolno zmago in priznanje do tlej hladne tujine.

Zapustivši Dunaj, se je stalno naselil

v Škofji Loki. Tam je takrat bila zbrana cela umetniška kolonija slov. slikarjev. Med njimi so bili: Rikard Jakopič, Matej, Sternen in Gvido Biroša. V Škofji Loki so nastale tiste Groharjeve slike, ki opravičujejo njegovo veliko ime v zgodovini naše umetnosti ter predstavljajo višek slovenskega impresionizma.

Stoletnica prvega srbskega uplaka in kronanje kralja Petra v Beogradu sta dala pobudo za prvo jugoslovensko razstavo v Beogradu, katere so se udeležili tudi Slovenci. Uspehi je bil tudi v Beogradu velikanski, kritika jim je enodušno priznala prvenstvo.

Grohar je vedno deloval na to, da so se Slovenci udeleževali izozemskih razstav. Obiskal je v ta namen tudi Krakov in Varšavo, svoja dela pa je poleg tega razstavil tudi v Trstu, v Benetkah, na Dunaju in v Londonu, Pragi in Sofiji.

V težkem življenjskem boju je rahlo zdravje Groharju naposled opešalo. Umetnik si je nakopal tuberkulozo, kateri je podlegel. Ko je bil že na koncu, v brezupnem stanju, mu je deželni odbor v Ljubljani nakazal podoro, s katero je hotel oditi na jug. Nakupil je barve in drugih potrebščin, prišel je pa komaj do ljubljanske bolnice, kjer je umrl dne 19. aprila leta 1911.

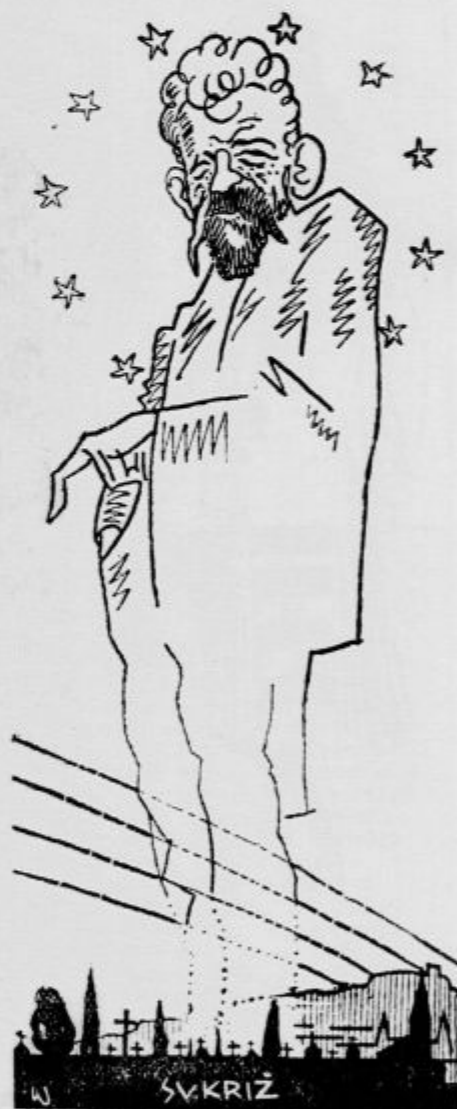
Pokopali so ga v Ljubljani pri sv. Križu, njegov grob pa je danes neznan, ker so Groharjeve kosti prekonali. Spomenika pa še danes nima, pač pa Narodna galerija priredi meseca junija veliko kolektivno razstavo njegovih del.

Slovenski javnosti!

Poteka 15. leto, odkar je preminul eden največjih slovenskih slikarjev, Ivan Grohar. Dolžnost hvaležne domovine je, da postavi svojemu velikemu sinu vsaj skromen spomenik. V ta namen so podpisana društva osnovala odbor, ki zbira prispevke in vodi vse tehnične priprave za postavitve spomenika.

Prispevke prosimo nasloviti na Ljubljansko kreditno banko pod značko «Groharjev spomenik».

Strokovno udruženje jugoslovenskih oblikujočih umetnikov, Narodna galerija, Umetnostno zgodovinsko društvo, vsi v Ljubljani.

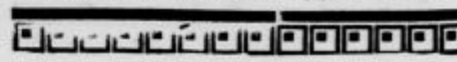
Ivan Grohar: In še tu ne najdem prostora, kamor bi položil svojo trudno glavo...

denar. Saj sami niso vedeli, kaj se godi z njimi. Slikali so Kar tako sami od sebe, brez šole in brez navodil. Ker je bilo vse to v njih. Tako je naslikal tudi deklico, ki sem jo zagledal tisto jutro vis-a-vis na steni in pod njo njegovo ime: Grohar. Bog vé, ali sta se zavedala, kdo sta, in zakaj se je rodila slika...

Ali iz ljubezni, ali kar tako? Jaz mislim, da iz ljubezni, kar tako, ker je moralo biti. Potem se je slučajno našel kdo, ki je dal tudi denar, ker samo iz ljubezni se ne da živeti. In v tem je tragika, ki jo je izkusil Grohar v polni meri. In ne samo on, mi vsi in ves naš rod. In zdaj gledamo z bolelostjo in občudovanjem vse sledove neodrešenega dela in čakamo, da pridejo oni, ki so poklicani, da pokažejo, kar je v nas. Toda On bo ostal vedno samo spomin onih nebeško prelestnih boji, ki so ga obdajale od rane mladosti njegovih sorških planin in so bile preleke, da bi jih mogel podati svetu, ki jih ni umel. Ker je bil eden iz njih, ki hodijo pred mnogimi...

I. L.

Ledvične kamne pese» in zdrob raztaplja Radenska voda. Pij čiščeni 6 deci do 2 litra dnevno.

Radio

(izvleček iz večernih programov)

BERLIN (504 m. 10 KW): Königswusterhausen (1300 m. 20 KW). BRESLAU (418 m. 10 KW). DUNAJ (531 m. 20 KW). BRNO (522 m. 25 KW). DAVENTRY (1600 m. 25 KW).

Nedelja, 18. IV.

BERLIN 19: Uvod za program iz Državne opere 20. IV.
20: «Boccacio». — Opereta v 3. aktih (Franc v. Suppé).
BRESLAU, 20: «Boccacio» (Iz Berlina).
DUNAJ, 19: Orkestralni koncert
20: Odlomki iz operete «Mamselle Ni-touche».
DAVENTRY, 22. 15: Komorna glasba in pevske točke.

Ponedeljek, 19. IV.

BERLIN, 20.30: Balade in recitacije.
BRESLAU, 20.25: «Quodlibet».
DUNAJ, 20.15: Mendelssohnov večer. (Pisni Felixa Mendelssohna).
BRNO, 19: Orkestralni koncert.
DAVENTRY, 19.30: Beethovenov večer. (Orkester).
DAVENTRY, 21.25: «Bonita». (Romantična scena z jugs).
22: Prenos koncerta z inozemske oddajne postaje Hilversum. (Narodne pesmi).
Torek, 20. IV.

BERLIN, 19.15: Vsebina opere «Čarobna piščal».
19.30: «Čarobna piščal». (Opera v dveh aktih: Mozart).
BRESLAU, 20.25: Pomladansko življenje v malem šlezjskem mestu. (Scena, prirejena za radiofonijo).
DUNAJ, 20.15: Stoletje dunajske glasbe. (Franc v. Suppé kot komponist pesmi in mojster operete).
BRNO, 19: Koncert Moravskega kvarteta.
DAVENTRY, 22.50: Koncert iz Whitecha-pela.

Sreda, 21. IV.

BERLIN, 20.30: «Tempo cara».
21.30: «Lohengrin». (Grotteska, spisal Kurt Goetz).
BRESLAU, 20.25: Lirika ženskega zbora. (Poje Luizin zbor iz Breslaua).
DUNAJ, 20: «Kar hočete». (Shakespeareova komedija).
BRNO, 19: Orkestralni koncert.
20: Odlomki iz operete «Zidinja». (Halevy).
DAVENTRY, 21: Eno uro Offenbacha.

Četrtek, 22. IV.

BERLIN, 20.30: «Katastrofa». (Nadaljevanje).
21: Po delopustu. (Koncert).
BRESLAU, 20.25: Sinfonični koncert.
DUNAJ, 20.15: Pisan večer. (Vokalni in instrumentalni solisti).
BRNO, 19: Koncert Brnskega pevskega društva. (Vmes violinski koncert).
DAVENTRY, 20.10: Iz Egipta.

Petek, 23. IV.

BERLIN, 20.30: Uvod v veseloigro «Leonce in Lena».
20.45: «Leonce in Lena». (Godba Walter Brausen).
BRESLAU, 20.30: «Leonce in Lena». (Iz Berlina).
DUNAJ, 19: Ludwig van Beethoven: 9. sinfonija (Iz velike koncertne dvorane).
BRNO, 19: Orkestralni koncert. (Humor v češki poeziji).
20.30: Vesele pesmi.
DAVENTRY, 19: Orkestralni koncert.
Sobota, 24. IV.

BERLIN, 20.30: Beim Heurigen in Grinzing. (Koncert).
BRESLAU, 20.25: Muzikanti so tu. (Iz vsele instrumentalnega kabareta).
DUNAJ, 20.15: «Modra Mazur». (Lcharjeva opereta v 3. aktih).
BRNO, 19: Koncert. (Moderni plesi).
20: Pesmi s spremljevanjem kitare.
20.30: Koncert ruskega orkestra balalaik.
21: Ruske pesmi.
21.30: Koncert balalaik.

Danes

velikanski pustovski film prekašajoč Eddie Polo, Harry Piel in Harry Hill

„Cirkus Barnum“

4 cirkuskim orjakom-akrobatom Bonomo iz cirkusa Barnum-Bailey.

Predstave dop. ob pol 11. uri pop. 3, 5, 7, 9.

Kino Ideal

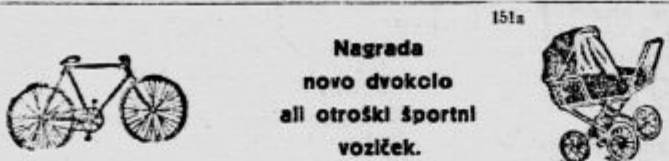
„Brezalkoholna produkcija“. Ljubljana Poljanski nasip 10/2 pošlje vsakemu naročniku »Jutra« zanimiv cenik brezplačno. Zahtevajte ga takoj! Ne bo vam žal! 168 a

Magaciner

izučen v usnjarski stroki, se išče za takojšnji nastop. Pismene ponudbe z naznako zahtev in izpričevali nasloviti na:

Andrej Jakil

tvornica kože i cipela, KARLOVAC d d

Nagrada
novo dvokolo
ali otroški športni
voziček.

Kdor kupi ali posreduje, da proda podpisano trdka deset novih dvokoles ali otroških vozičkov v letošnjem letu, dobi za nagrado novo dvokolo, kompletno z angleško pneumatico ali otroški športni voziček. Zahtevajte cenik. Prodaja na obroke. Največje skladišče dvokoles, otroških vozičkov in pneumaticke. TRIBUNA F.B.L. tovarna dvokoles, otroških vozičkov in delov, Ljubljana, Karlovska 4.

Oglas.

Morsko kopališče na Krku. Eno najlepših naravnih peščenih kopališč na našem Jadranu 3.47-a

„Hotel Krk“

Priznana solidna kuhinja. Pension z stanovanjem 50 — Din na dan za osebo, kabina v kopališču 2 — dinarja, brez vsakih drugih taks. Do 30. maja 10% popusta

Lastnik Rafael Malinarič.

Gradba enodružinskih hišic

s parcelo pri baviš kadetnicah pri tako širnem plačilu 40% gradbene vsote, ostanek v 15 letnih obrokih pri ugodnih obrestih. Informacije pri inž. arh. Jelenc & inž. Štamer, gradbeno podjetje in tehnična pisarna, gradbeni inženirski biro, Veitjanska ulica št. 50. 3249-a

Kdor oglašuje, ta napreduje!

Sokolsko društvo v Škofji Loki, javlja tužno vest, da je nenadoma preminul, ustanovni član, brat

Niko Lenček

notar v Škofji Loki

Pogreb se bo vršil v torek, dne 20. aprila ob 16.30.

Časten mu spomin!

Škofja Loka, dne 17. avgusta 1926.

Zahvala.

Ob prebriski izgubi našega iskreno ljubelega soproga in očeta, g. spoda

Janka Janežič-a

nam je bilo izraženo toliko iskrenega sočutja, da se tem potom najtopleje zahvaljujemo. Iskrena hvala g. Pestotniku ravnatelju klavnice, žilnozdravniku g. Riglerju, g. gerentu turku, pevskega društva „Sava“ za ganljive žalostinke, Sokolu Štepanja vas in mesarji zadruzi. Iskrena hvala prečastiti duhovščini, kakor tudi prečastitim sestram, ki so tolažili pokojnika v zadnjih urah. Pr srčna hvala za krasne poklonjene vence in cvetje ter vsem, ki so od blizu in daleč prihiteli, da so ga v obilnem številu spremili na njegovi zadnji poti.

Bog plačaj!

22-a

Žalujoča soproga in otroci.

Zahvala.

Povodom prebriske izgube našega iskreno in srčno ljubljenega soproga, očeta, sina, brata zeta, svaka in strica, gospoda

Alfonza Oblaka

trgovca

smo prejeli toliko dokazov sočutja in naklonjenosti, da nam je težko izraziti svojo hvaležnost vsem in vsakemu posebej. Dolžni smo presrčno zahvalo p. n. gg. zdravnikom iz Novega mesta in Kamnika za požrtvovalnost in njih trud tekom njegove bolezni. Sično hvaležni smo g. Antonu Petriču, lesnemu trgovcu iz Kandije, ki se ni strašil napora in truda in bil v svoji dobroti takoj pripravljen prinesiti mu pomoči iz Ljubljane. Globoko zahvalo dolgujemo osobito ml. g. proštu dr. Cerinu za častno spiemstvo na zadnji poti našega ljubljence kakor tudi vsej p. n. prečastiti duhovščini čc. očetom trančiškonom, usmiljenim bratom in sestram. Najlepša hvala vsem p. n. gg. trgovcem iz Novega mesta, trgovsk. podjetju „Ekonom“ in njegovemu osebju za krasno cvetje, ki so ga poslali v zadnji poždrav. Iskrena hvala vsem drugim darovalcem cvetja in vencev, nadalje hvala gg. trgovcem in uradnikom iz Novega mesta, Ljubljane in Kamnika, ki so se v obilnem številu udeležili njegove zadnje poti. Srčno se zahvaljujemo gg. pevcem za ganljive in v srce segajoče žalostinke in vsem, ki so predragega nam pokojnika spremili k večnemu počitju in nam v teh težkih dneh s svojim sočutjem stali ob strani.

Še enkrat presrčno in vdana zahvala vsem, vsem!

Novo mesto, 17. aprila 1926.

Žalujoče rodbine:

Oblak, Springer in dr. Tiller.

Pristopajte k „Vodnikovi družbi“

Našo ogromno zalogo smo izpopolnili z novimi, krasnimi pomladanskimi novostmi za **gospode, dečke in otroke**. — Cene — kakor doslej — brezkonkurenčne. Izdelava, kakovost blaga brezhibna. — Naši izdelki se sami priporočajo v nakup.

Konfekcijska tovarna Fran Derenda & Cie, Ljubljana, Eriavseva cesta št. 2.

Otvoritev specerijske trgovine.

Podpisani javljam, da bom v ponedeljek, 19. t. m., otvoril trgovino z mešanim blagom v hiši

Komenskega ulica št. 36

ter se cenjenim občinstvu v tem okraju najtopleje priporočam ter prosim, da se vsakdo sam prepriča o prvovrstni kakovosti blaga in najnižjih cenah, ki jih bom stavil, da si pridolim čimveč odjemalcev, oziroma njih naklonjenost in zaupanje.

V nadi, da me cenjeno občinstvo čimveč številno počasti s svojim cenjenim obiskom, zagotavljam vsakogar, da bo na točneje in kulatno postrežen, ter se ponovno priporočam in beležim z veselo pričakovanjem **Franc Puntoh.**

3231-a

Brez posebnega obvestila.

Tužnega srca javljam vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prebridko vest, da je naš iskreno ljubljeni in najboljši soprog, oziroma oče, ded, brat in tast, gospod

Niko Lenček

kr. notar v Škofji Loki

danes, dne 17. aprila 1926 ob pol 13 uri na možganski kapi, previden s tolažili sv. vere v 69 letu svoje starosti mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v torek, dne 20. t. m. ob pol 5. popoldne iz hiše žalosti na mestno pokopališče.

Sv. maše zadušnice se bodo darovale v četrtek, dne 22. t. m. ob 1/4 8 uri v farni cerkvi.

Škofja Loka, dne 17. aprila 1926.

Ana Lenček roj. Kocell, soproga

Ellica Heise Marta Kalan Niko Lenček, otroci

Dr. Fridrich Heise Josip Kalan, zeta

Marilja Perdan, sestra

Urhek in Marla, vnuka.

Okrajna hranilnica in posojilnica r. z. z n. z. v Škofji Loki naznanja tužno vest, da je danes umrl nenadne smrti nje soustanovitelj in mnogoletni preza-sluzni član načelstva, gospod

notar Niko Lenček

Zemski ostanki pokojnika se bodo prenesli v torek, dne 20. t. m. ob pol 17. uri na mestno pokopališče in tamkaj pokopali.

Ohranimo mu časten in hvaležen spomin!

Škofja Loka, dne 17. aprila 1926.

Načelstvo.

3245 a

Edino največje in
najmodernejšo pod-
jetje te vrste v
Sloveniji.

Veleprazžarna kave

MEZNARIČ RADO, Maribor, Glavni trg šte. 21.

Tel. interurban 476
Brzjav Meznarič
Maribor.

Trgovci, zahtevajte
ponudbe.

Vodne TURBINE
avtomatične regulatorje, zatvornice itd.
izdeluje in dobavlja
ING. F. SCHNEITER, ŠKOFJA LOKA.
Konkurenčne cene. Priljubljene reference.
Zahtevajte poročila.

ALUMINIJ kompletna garnitura 12 kom.
kakor na sliki franko dom
DIN 300
BUHL kovinska industrija
MARIBOR
Proti ardu ali povzetu. Cerkveni zvonovi, armature in surovi odliči.

Na boljša so še vedno
PUCH-kolesa!
z MICHELIN pnevmatikom.
Solidne cene!
Plačljivo na obroke!
Ign. Vok
Ljubljana
Podružnica Novo mesto.

Francoska Linija, Cie. Gle. Transatlantique
Havre - Newyork
samo 6 dni čez morje. Dobra hrana in pijača brezplačno.
Cie Chargeurs-Réunis, Sud Atlantique, Transport-Maritimes
za pomorske vožnje v Južno Ameriko, Avstralijo, Argentino in Kanado. Za družine poljedelcev je brezplačen prevoz v Sao Paulo.
Tozadevna pojasnila in vožnje listke da e zastopnik
Ivan Kraker, Ljubljana
Kolodvorska ulica št. 35.

REVMATIZEM.

Zahvalna izjava.

Gospodu dr. Ivanu Rahlejevu, Beograd, Kosovska ulica 43.

Spoštovani g. doktor!
Vaše spasonosno zdravilo „Radio Balsamika“ rešilo me je dolgoletnega revmatizma t. r. nimam besedi, da bi se Vam zahvalil za trud za rešitev človeštva. Samo eno steklenico sem porabil, pa sem takoj čutil, da me huda in neznosna bolečina mineva, ter sem že več kot leto dni rešen tega groznega, neznosnega trpljenja. Priporočil sem zdravilo tujakšnjim lekarnarjem in hvala Bogu, lekarnar Gvozdan Matič ga je naročil. — Velika Vam hvala, gospod doktor, in živeli!

Vaš hvaležni spoštovalec
Drag. I. Protić, sreski poglavar v pok.

Zdravilo „Radio Balsamika“ izdeluje, prodaja in razpošilja po povzetju laboratorij „Radio Balsamika“ Beograd, Kosovska ulica 43.

Otročji paradiz
Paradiso dei bambini.
Prvovrstna penzija za otroke — tudi brez spremstva — v neposredni bližini morskega obrežja.
Gradež (Grado)
Voditeljica ga. dr. Hofmannova.
Otroci se lahko osebno prevzamejo v Ljubljani 1. majnika, 1. junija in 1. julija.
Pojasnila pri ga. dr. Hofmann, Gorizia, Via Sa'cano

IVAN ZAKOTNIK LJUBLJANA
MESTNI TESARSKI MOJSTER
Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, osrežja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje L. t. d.
Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.
Tovarna furnirja.

Z vedrim in veselim licem
pričenja vsako pranje pri katerem se uporablja
milo „Gazela“
Brez truda, hitro in temeljito učinkuje to priznano
milo. Vsak tisoč kos pa vrhuje
vsebuje pravi zlatnik.
Našli ga boste tudi VI, ako boste kupovali le to našo
res pravo gospodinjstvo milo.

**NAJBOLJI LEK
ZA KURJE OČI**
„SMRT ŽULJEVIMA“
Zahtevajte samo originaln. „Smrt žuljevima“! U apotekama in drogerijama 1 zavo 10 D nara. **LABORATORIJA LAMICO.** Beograd Kondina 11.

To morate čitati!
Vsa damska in moška garderoba bo zopet kot nova, ako jo daste kemično čistiti in likati samo pri trdki 150-a
JOS. REICH, Ljubljana, Poljanski nasip 4-6
Posušite in presenečeni boste nad uspehom!
Naprosiš se
Gerold Hauswirt zobotehnik,
da javi svoj naslov sanitetnemu polkovniku g. Milivoju Petroviću, Vojna bolnica, Beograd.

la VELOCITY de DIXOR
DEPOT: „COSMOCHEMIA“ K D ZAGREB, RACKOGA UL. 7. PARIS
NEOPHODNO POTREBNO
za ispravnost njega dekolleca i ruha

Na boljša darila
so proizvedli prošule svetovne tvornice
Coklade - Bonbonov - Kakao
„Tobler“
Zahtevajte povsod
Generalno zastopstvo in skladišče za kraljevino S. H. S. „OBOROT“, Beograd, 74-a Knj. Ljubice 15 — Tel. 31-89

Patentna preproga-postelja
ki ne potrebuje modroca in jo vsaka osoba lahko nosi na r. kah in ki je potrebna v vsaki hiši in hotelu, kopališču in ladji stane samo **Din 390**.
po poštnem povzetju.
Nadalje imam veliko skladišče perja: za zglavnike in blazine kg Din 60 —, rol belo kg Din 100 —
Josip Brozović kemičar čistilna perja
Zagreb, Boškovičeva ulica št. 18.

TATRA - mali avto
najboljša kakovostna znamka, najcenejši obrat najpriprosejše vodstvo, brez hlačenja z vodo, kolosalen hribovazec, moden, eleganten, trepen, vožnja ki ne utrja brez sunkov. Voz za skazovanje ravno tako dospel. — Pojasnila daje zastopnik
A. Stoinschegg, Rogaška Slatina.

Tovarna poh. štva
A. Amann, Tržič
specijalni obrat samo za fino in elegantno pohištvo
Najceneje in najbolj se kupijo moški štofi, različno moško perilo, bela in rjava kontenlina, gradli za modroce in vse drugo manuaktorno blago pri trdki
IVAN KROŠEJ
Kette Murnova (Martina) cesta št. 15

Underwood
pisalni stroj je dosegel svetovni sloves nad 2.000.000 strojev v prometu in rabl
Zastopstvo:
LUDVIG BARAGA, LJUBLJANA
Selenburgova ul. 6
III 27 a
Telefon 980

Pozor! 3226 a **Pozor!**
Radi ugodnega nakupa surovin nudi po izredno znižanih cenah vse vrvarske lastne izdelke iz dolge konoplje kakor vrvi za stavbe, perilo itd. štrange, uzde, cungele, oprti, trtne, tesarske in zidarske vrvice, šmis, motvoz (špago) itd.
Prva kranjska vrvarna in trgovina s konoplino
Ivan N. Adamič
Ljubljana S. Petra cesta št. 31. Telefon št. 411. Na veliko!
Maribor Vetrinjska cesta št. 20. Telefon št. 454. Na drobno!

„JEZERSKO“
najvišje ležeče alpsko letovišče Slovenije.
Letoviščarjem, izletnikom kakor turistom se priporoča
Hotel Kazino
s krasno lego in divnim razgledom na Kamniške planine; salon, veranda, kegljišče v neposredni bližini, prirodni park, na razpologo tudi domača kisa voda. Sobe čiste, zračne ter svetle, postrežba točna in solidna, cene zmerne, dnevna penzija samo Din 40—

Že nad trideset let staro, dobro vpeljano tovarniško podjetje kovinske stroke
družabnika
s 500.000 Din kapitala.
Pismene ponudbe na upravo „Jutra“ pod označbo „Že nad trideset let“.

Nagrada novo dvokolo ali sportni otroški voziček!
Kdor kupi ali posreduje, da prodaja podpisana trdka 10 novih dvokoles ali otroških vozičkov v letošnjem letu, dobi za nagrado novo dvokolo, kompletno z angleško pnevmatikom ali otroški sportni voziček. Zahtevajte cenik. — Prodaja na obroke. Največje skladišče dvokoles otroških vozičkov in pnevmatik. — „TRIBUNA“, tovarna dvokoles, otroških vozičkov in delov, Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.

Modne kamgarne in ševijote
v veliki izbiri po ugodni cen!
dobite
v obče znani, nad 50 let obstoječi manu. trgovini
R. Miklanc „Fri Skofu“ Ljubljana
Zunanjim naročnikom se pošilja tudi po pošti.

HOTEL SLAVIJA (Malinska - Otok Krk)
Penzija 55-60 Din. Milo podnebje, izleti v okolico, kopanje, solčenje itd. Priporoča se 173 **Dinko Radić**, vlasnik.

Prometni zavod za premog, d. d.
v LJUBLJANI
prodaja premog
iz slovenskih premogovnikov
vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo
inozemski premog in koks
vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prvovrstni češkoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in briki
Naslov: Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani
Miklošičeva cesta št. 15/1.